

LBRIS

We know
books

ION LUCA CARAGIALE

***MOMENTE
,ȘI
SCHIȚE***

EMIA

Cuprins:

Bubico	5
D-1 Goe	11
Lanțul slăbiciunilor	16
Triumful talentului	20
Un pedagog de școală nouă	25
Moftangii	34
Caldură mare	39
C.F.R.	43
Boborul	48
Scrisoarea	52
Cum stăm	54
Dă-dăm mult... mai dă-dăm mult	58
Cănuță, om sucit	66
Justiția română	74
Justiție	77
Mitică	80
Urgent	84
Biografie Ion Luca Caragiale	89

Bubico

Nouă ceasuri și nouă minute... Peste șase minute pleacă trenul. Un minut încă și se-nchide casa. Repede-mi iau biletul, ies pe peron, alerg la tren, sunt în vagon... Trec de colo până colo prin coridor, să văz în care compartiment aș găsi un loc mai comod... Aci. O damă singură, și fumează, atât mai bine! Intru și salut, când auz o mârâitură și văz apărând dintr-un paneraș de lângă cocoana capul unui cățel lătos, plin de funde de panglici rosii și albastre, care-ncepe să mă latre ca pe un făcător de rele intrat noaptea în iatacul stăpânii-si.

- Bubico! zice cocoana... sezi mumos, mamă!

“Norocul meu, gândesc eu, să trăiesc bine!... Lua-te-ar dracul de javră!”

Bubico se linișteste puțin; nu mai latră; își retrage capul în paneraș, unde i-l acoperă iar cocoana cu un tărtănaș de lână roșie; dar tot mârâie înfundat... Eu, foarte plictisit, mă lungesc pe canapeaua din fata cocoanii și-nchiz ochii. Trenul a pornit... Prin coridor umblă pasageri și vorbesc. Bubico mârâie artăgos.

- Biletele, domnilor! zice conductorul, intrând cu zgomot în compartimentul nostru.

Acum Bubico scoate capul foarte sus și, vrând să sară afară de la locul lui, începe să latre și mai grozav ca adineaori. Eu întind biletul meu conductorului, care mi-l perforează. Conductorul face un pas către cocoana, care-și caută biletul ei în săculețul de mână, pe când Bubico latră și chelălăie disperat, smucindu-se să iasă din paner.

- Bubico! zice cocoana, sezi mumos, mamito!

Și-ntinde biletul. Când mâna conductorului s-a atins de mâna cocoanei, Bubico parc-a-nnebunit. Dar conductorul și-a terminat

treaba și iese. Cocoana își învelește favoritul mângâindu-l "mumos"; eu mă lungesc la loc închizând ochii, pe când Bubico mârâie înfundat ca tunetul care se tot depărtează după trecerea unei grozave furtuni. Acum nu se mai aude de loc. Dar auz hârsâitul unui chibrit: cocoana își aprinde o țigaretă... Încă nu mi-e somn. De ce n-as aprinde și eu una? A! de degrabă să nu pierz trenul, am uitat să-mi iau chibrituri. Dar nu face nimic... S-o rog pe mamița lui Bubico... Scot o țigaretă, mă ridic și dau să m-apropiu de cocoană. Dar n-apuc să fac bine o mișcare, și Bubico scoate capul lătrându-mă mai furios decât pe conductor; latră și chelălăie și tușește și...

- Bubico - zice cocoana - șezi mumos, mamițico!

"Lovi-te-ar jigodia, potaia dracului!" zic în gândul meu. N-am văzut de când sunt o javră mai antipatică și mai scârboasă... Dacă ș putea, i-as rupe gâtul.

În zbieretele desperate ale lui Bubico, mamițica îmi dă s-aprind. Îi multumesc și m-asez în locul cel mai depărtat din compartiment, de teamă că n-am să mai pot rezista pornirii și am să-i trag la cap când și l-o mai scoate din paner.

- Frumusel cătel aveți, zic eu cocoanii, după câteva momente de tăcere; da' rău!

- Aș! nu e rău, zice cocoana; până se-nvață cu omul; dar nu știți ce cuminte și fidel este, și deștept! Ei bine! e ca un om, frate! doar că nu vorbește...

Apoi către paner, cu multă dragoste:

- Unde-i Bubico?... Nu e Bubico!...

Din paner se aude un miorlăit sentimental.

- Să-i dea mama băietelului zăhărel?... Bubico! Bubi!!

Băietelul scoate capul cu panglicuțe... Mamita-l degajează din țoalele în cari dospește-nfășurat și-l scoate afară. Bubico se uită la mine și mârâie-n surdina. Eu, apucat de groază la ideea că nenorocitul ar încerca să mă provoace, zic cocoanei:

- Madam! pentru Dumnezeu, țineți-l să nu se dea la mine! eu sunt nevricos, și nu știu ce-aș fi în stare... de frică...

Dar cocoana, luând în brațe pe favorit și mângâindu-l cu toată duișia:

- Vai de mine! cum crezi d-ta?... Noi suntem băieți cumiți și binecrescuți... Noi nu suntem mojici ca Bismarck...

- Ha? zic eu.

- Bismarck al ofițerului Papadopolinii.

Dându-mi această explicație, cocoana scoate din săculețul de mână

o bucățică de zahăr:

- Cui îi place zăhărelul?...

Bubico (făcând pe bancă sluj frumos, cu toată cletinătura vagonului): Ham!

- Să-i dea mamițica băiatului zăhărel?

Bubico: Ham! Ham!

Și apucă bucățica de zahăr și-ncepe s-o ronțăie... Cocoana scoate din alt săculeț o sticlă cu lapte, din care toarnă într-un pahar; apoi:

- Cui îi place lăptic?

Bubico (lingându-se pe bot): Ham!

- Să-i dea mamițica lăptic băiatului?

Bubico (impacient): Ham! Ham!

“Ah! suspin eu în adânc; lua-te-ar hingherul, Bubico!”

Dar cocoana apropie paharul aplecat de botul favoritului, care-ncepe să lipăie, și lipăie, și lipăie, până când un pasajer se arată la ușa compartimentului nostru uitându-se-năuntru. Bubico se oprește din lipăit și se pornește să latre ca o fiară, cu ochii holbați și muscând în sec și clănțănind din dinți, și tușind și...

“Vedea-te-aș la Babeș, jigăraie îndrăcită!” gândesc eu, și prin mintea mea începe să treacă fel de fel de idei, care de care mai crudă și mai infamă.

Pasajerul s-a retras de la geam. Bubico s-a potolit. Cocoana toarnă iar lapte-n pahar și bea și dumneaei. Eu simt cum mă năvălesc, din ce în ce mai irezistibile, ideile negre.

- A propos - zic eu - madam, vorbeați adineaori de Bismarck... al...

- Al ofițerului Papadopolinii...

- Ei! Ce e Bismarck?

- Un dulău de curte... Era să mi-l omoare pe Bubico... Papadopolina are o cățelușă, Zambilica, foarte frumușică! șade alături de mine; suntem prietene; și dumnealui (arată pe Bubico), curte teribilă! (Către Bubico:) Craiule!... (Către mine:) Mizerabila de servitoare, o dobitoacă! i-am spus, când l-a dus afară de dimineață - că nu știi ce curat e! - zic: “Bagă de seamă să nu scape, să se ducă iar la Papadopolina, că-l rupe Bismarck...” dulăul ofițerului, care șade cu chirie la ea. (Tușește cu mult înțeles.) Eu nu stiu ce făceam prin casă, când auz afară chelălăituri și tipete... Strig: “Bubico! Bubico! unde e băiațul?” Alerg... Mi-l aducea dobitoaca pe brațe; d-abia-l scosese ea și Papadopolina și soldatul ofițerului din gura dulăului. Ce să-l vezi?... tăvălit, leșinat și moale ca o cârpă. Zic: “Vai de mine! moare

băiatul!" Stropește-l cu apă! dă-i cu odicolon la nas!... Ce-am pătitit, numai eu știu... Două săptămâni a zăcut... Am adus și doftor. Da-n sfârșit, slavă Domnului! a scăpat... (Cătră Bubico:) Mai merge la Zambilica băiatul?

Bubico: Ham!

- Să te mănânce Bismarck... craiule!

- Ham! ham!

Și sare de pe bancă jos în vagon și apucă spre mine.

- Cicoană! strig eu, ridicându-mi picioarele; eu sunt nevricos, să nu se dea la mine, că...

- Nu, frate! zice cocoana, nu vezi că vrea să se-mprietenească? Asa e el: numaidecât simte pe cine-l iubește...

- A! zic eu, având o inspirație infernală; a! simte pe cine-l iubește... vrea să ne-mprietenim!... Bravo!

Și pe când cătelul se apropie să mă miroasă, iau un pachetel de bonboane, pe cari le duc în provincie, la un prietin; îl deschid, scot un bonbon și, întinzându-l în jos, cu multă blândete:

- Cuțu, cuțu! Bubico băiatul! Bubi!

Bubico, dând din coadă, se apropie mai întâi cu oarecare sfială și îndoință, apoi, încurajat de blândetea mea, apucă frumos bombonul și-ncepe să-l clefăie.

- Vezi că v-ai împrietenit! zice cocoana cu multă satisfacție de această apropiere.

Apoi îmi spune genealogia favoritului... Bubico este copilul lui Garson și al Gigichii, care era soră cu Zambilica a Papadopolinii, ceea ce, care va să zică, însemnează că Zambilica este mătușa lui Bubico după mamă... În timp ce cocoana-mi povestește, eu, înfrânându-mi aversiunea și dezgustul în favoarea unui scop înalt, întrebuintez cele mai înjositoare mijloace spre a intra în bunele grații ale nepotului Zambilichii. Si-n adevăr, Bubico se tot apropie de mine, până se lasă să-l iau în brațe. Simt că mi se bate inima de teamă ca nu cumva, printr-o mișcare, ori privire, să trădez un plan mare ce l-am croit în adâncul conștiinței mele. Cocoana nu se poate mira îndestul de prietenia ce-mi arată Bubico, pe când eu cultiv cu stăruință această prietenie atât de scumpă mie, prin mângâieri și bomboane.

- Ei vezi! cum v-ati împrietenit... Ce e, Bubico? ce e, mamă? iubești pe domnul? da?

Și Bubico răspunde, gudurându-se-n brațele mele:

- Ham!

LIBRIS

We know books

- Așa? ai trădat-o care va să zică pe mamașica?... craiule!

Bubico: Ham! ham!

- Trebuie să fii om bun! Nu trage el la fitecine...

- Firește, coconită; simte câinele; are instinct.

Când zic acestea, iată că trenul se opreste în Crivina. Pe peron se aud lătrături și ceartă de câni. Bubico dă să se smucească din brațele mele; eu îl țin bine; el începe să latre îndârjit către fereastra vagonului. Trenul porneste iar, și Bubico, întorcând capul către partea de unde s-aude depărtându-se cearta semenilor lui, latră mereu; eu îl mângâi, să-l potolesc; el, când nu se mai aude nimic, ridică botul spre tavan și începe, în bratele mele, să urle... în brațele mele!

"Ah! Bubico - zic eu în sine-mi, mângâindu-l frumos - de capu-ți!... vedea-te-aș mânuși!"

Dar Bubico urlă mereu.

- Doamnă - zic eu - rău faceți că-l tineți așa de aproape pe Bubico și acoperit așa în căldură, poate să turbeze... Chiar așa, aici e prea cald.

Și zicând acestea, mă scol cu Bubico-n brațe și m-apropiu de fereastra vagonului. Pun pe Bubico binisor jos lângă mamașica lui, și cobor geamul, aplecându-mă să respir. Afară, noapte neagră ca si ideile mele.

- Bine faci! să mai iasă fumul de țigară, zice cocoana.

Intrăm pe podul Prahovii... Mă-ntorc, iau o bonboană, i-o arăt lui Bubico, care s-apropie de mine bătând frumușel din coadă.

"Pe memoria lui Pluton și a fidelului său Cerber! zic eu în gând; jur că au mințit acei cari au cântat instinctul cânilor! E o minciună! Nu există!"

Bubico îmi ia bonboana; îl iau în brațe și mă dau lângă fereastră, ridicându-l în dreptul deschizăturii. Aerul răcoros, trecându-i pe la bot, face mare plăcere lui Bubico. Scoate limba și respiră din adânc.

- Să nu-l scapi pe fereastră!... pentru Dumn...

Dar n-apucă mamașica să rostească-ntreg sfântul nume al creatorului, și Bubico dispăre ca un porumbel alb în neagra noapte, înapoi spre București, zburând la Zambilica, probabil. Mă-ntorc cu fața spre cocoană și, prezentându-i mâinile goale, strig exasperat:

- Doamnă!

Un răcnet!... A-nnebunit cocoana!

- Repede, doamnă, semnalul de alarmă!

O duc la semnal și o-nvăt cum să-l tragă. Pierdută de durere.

execută mișcarea cu o supremă energie. Trenul, stop! pe loc. Cletinătură colosală. Emoție generală-ntre pasajeri.

- Cine? cine a dat alarma?

- Dumneaei zic eu către personalul trenului, arătând pe cocoana leșinată.

Trenul se pune din nou în mișcare. La Ploiesti, cocoana s-a deșteptat din lesin; zdrobită de nenorocire, trebuie să răspundă la procesul-verbal ce i se adresează pentru întrebuintarea semnalului. Pe când, în mijlocul pasajerilor grămăditi, cocoana se jelește, eu m-apropiu de urechea ei și, c-un rânjet diabolic, îi șoptesc răspicat:

- Cocoană! eu l-am aruncat, mânca-i-ai coada!

Ea leșină iar... Eu trec ca un demon prin mulțime și dispar în noaptea neagră...

D-I Goe

Ca să nu mai rămâie repetent și anul acesta, mam'mare, mămița și tanti Mița au promis tânărului Goe să-l ducă-n București de 10 mai.

Puțin ne importă dacă aceste trei dame se hotărăsc a părăsi locul lor spre a veni în Capitală numai de hatărul fiului și nepoțelului lor. Destul că foarte de dimineață, dumnealor, frumos gătite, împreună cu tânărul Goe, asteaptă cu multă nerăbdare, pe peronul din urbea X, trenul accelerat care trebuie să le ducă la București. Adevărul e că, dacă se hotărăște cineva să asiste la o sărbătoare națională așa de importantă, trebuie s-o ia de dimineață. Trenul în care se vor sui ajunge în Gara de Nord la opt fără zece a.m. D-I Goe este foarte impăcient și, cu un ton de comandă, zice încruntat:

- Mam'mare! de ce nu mai vine?... Eu vreau să vie!

- Vine, vine acuma, puișorul mamei! răspunde cucoana.

Și sărută pe nepoțel; apoi îi potrivește pălăria.

Tânărul Goe poartă un frumos costum de marinar, pălărie de paie, cu inscripția pe pamblică: le Formidable, și sub pamblică biletul de călătorie înfipt de tanti Mița, că "asa țin bărbații biletul".

- Vezi ce bine-i sade lui - zice mam'mare - cu costumul de marinel?

- Mamițo, nu ți-am spus că nu se zice marinel?

- Da cum?

- Marinal...

- Ei! ziceți voi cum știți; eu zic cum am apucat. Așa se zicea pe vremea mea, când a ieșit întâi moda asta la copii - marinel.

- Vezi că sunteți proaste amândouă? întrerupe tânărul Goe. Nu se zice marinal, nici marinel...

- Da cum, procopsitul? întreabă tanti Mița cu un zâmbet simpatic.

- Mariner..

- Apoi de! n-a învățat toată lumea carte ca d-ta! zice mam'mare, și iar sărută pe nepoțel și iar îi potrivește pălăria de mariner.

Dar nu e vreme de discutii filologice: sosește trenul - și nu stă mult.

Trenul este plin... Dar cu multă bunăvoință din partea unor tineri politicoși, cari merg până la o stație apropiată, se fac locuri pentru dame. Trenul a plecat... Mam'mare își face cruce, apoi aprinde o țigară... Goe nu vrea sa intre în cupeu; vrea să șadă în coridorul vagonului cu bărbații.

- Nu!... nu e voie să scoți capul pe fereastră, mititelule! zice unul dintre tineri lui d. Goe, și-l trage puțin înapoi.

- Ce treabă ai tu, urâtule? zice mititelul smucindu-se.

Și după ce se strâmbă la urâtul, se spânzură iar cu amândouă mâinile de vergeaua de alarmă și scoate iar capul. Dar n-apucă să răspundă ceva urâtul, și mititelul își retrage îngrozit capul gol înăuntru și-ncepe să zbiere.

- Mamițo! mam'mare! tanti!

- Ce e? Ce e? sar cocoanele.

- Să oprească! zbiară și mai tare Goe, bătând din picioare. Mi-a zburat pălăria! să opreascăă!!!

Tot într-un timp, iacăță conductorul intră să vadă cine s-a suit de la stația din urmă.

- Biletele, domnilor!

Cocoanele arată biletele dumnealor, explicând d-lui conductor de ce nu poate și Goe să facă același lucru: fiindcă biletul era în pamblica pălăriei, și, dacă a zburat pălăria, firește c-a zburat cu pamblică și cu bilet cu tot. Dar avea bilet.

- Parol! chiar eu l-am cumpărat! zice tanti Mița.

Conductorul însă nu înțelege, pretinde bilet; dacă nu, la stația apropiată, trebuie să-l dea jos pe d. Goe. Așa scrie regulamentul: dacă un pasager n-are bilet și nu declară că n-are bilet, i se dă o amendă de 7 lei și 50 de bani, și-l dă jos din tren la orice stație.

- Dar noi n-am declaratără? strigă mamița.

- Ce e vinovat băiatul dacă i-a zburat pălăria? zice mam'mare.

- De ce-a scos capul pe fereastră? eu i-am spus să nu scoată capul pe fereastră! zice cu pică urâtul.

- Nu-i treaba dumitale! ce te-amesteci d-ta? zice tanti Mița urâtului...

- Uite ce e, cucoană - zice conductorul - trebuie să plățiți un bilet...

- Să mai plătim? n-am plătitără o dată?